

سلسنی پٽ ۽ پولی تاکنڈ "ہنکین" تاک-11، سال-2019

بل کہ شپ توار بحباں

(کارستانی نفسیات ۽ پڙدر ۽ پولی کاری ۽ نگدی وانشت)

شریف میر

لکچرر، شعبہ بلوچی، جامعہ بلوچستان، کوئٹہ

ڈاکٹر عابدہ بلوچ

اسسٹنٹ پروفیسر، شعبہ براہوی، جامعہ بلوچستان، کوئٹہ

Abstract:

Munir Ahmed Badini is one of the most prominent names in the field of Balochi Prose but he is well famous for his novel and short Stories. He contributed more than hundred Novels which have been published by different publishers from Balochistan and the Punjab.

In this Paper one of his most famous novel "let the darkness prevail/ Bill k Shap Tawar Bijan" has been discussed in the light of character and its psychology.

گچین لبرز: مسز کرن، تب زانتی، وانشت، دل ۽ ارمان، شپ ۽ توار، نیون، دل آرام، ساہ کندن، اشتاپکار

منیر احمد بادینی بلوچی لبرز انک ۽ ردانک ۽ پڙا باز مزین نامے۔ آئی ۽ بلوچی ردانک ۽ پڙا بازین تجربت ۽ ہم کرتگ۔ آئی ۽ آزمانک ۽ کسمانک ۽ ابید گدار ۽ سپر نامگ ہم نبشته کرتگ، ابیدایش بلوچی ردانک ۽ پڙا آئی ۽ فلسفیانہ کاگد، نبشمانک، وتی جند ۽ زندگانی نامک ۽ نفسیات ۽ سرا نبشنگیں کار ہم شمشکار کنگ نہ بنت۔ اے دراہیں کاران ۽ یک کرکنان ۽ آئی ۽ نام ۽ پچار آئی ۽ گدار انت۔ بزاں بلوچی لبرز انک ۽ منیر احمد بادینی وتی گدارانی سبب ۽ زانگ ۽ پچار گ بیت انت۔ منیر احمد بادینی ۽ گدارانی کارست آئی ۽ گداراں منیر ان کن انت۔ آئی ۽ کارست، ہمینکس محکم

بل کہ شپ تواریجاں: کارستانی نفسیات ۽ پڙور ۽ پولکاری ۽ نگدی وانشت شریف میر ۽ عابدہ بلوچ

انت کہ گوں وتی کسساں وانوک ۽ پھیک جستجو ۽ تجسس ۽ ووی کن انت، بلے آئی ۽ کارست وتی ہند ۽ جاہ یا مقام ۽ بروبر، ایمن ۽ فٹ نہ بنت ۽ زیات نفسیاتی (تب زانتی) حساب ۽ نہ وش انت۔ ”بل کہ شپ تواریجاں“ منیر احمد بادینی ۽ یک ہنچیں گدارے کہ آئی ۽ تہا سرجمی ۽ بنی آدم ۽ نفسیاتی اڈ ۽ جیڑہاں ۽ دیما آرگ بوتگ۔ اے گدار سال 2010 ۽ نیوکالج پبلی کیشن، کوئٹہ ۽ نیمگ ۽ چہ چاپ ۽ شنگ بوتگ۔ ہے سال ۽ منیر احمد بادینی ۽ دگہ ہشت ۽ کساس ۽ گدار ہم چاپ ۽ شنگ بوتگ انت کہ آہانی تہا ”ہزاریں قرنائی ودار“، ”ہنچھی پھنات“، ”ہزاریں منزلانی پند“، ”اسپیتیں اسپ ۽ سنج بکن“، ”تہاریانی پیگ“، ”جہی بے جہی“، ”پیل گوشانی مرانیں نسل“ ۽ ”چیف پروٹوکول آفیسر ۽ اومان“ ہم ہوار انت۔

اے گدار ۽ کم ۽ گیش 30 ۽ کساس ۽ کارست انت، بلے ایٹی ۽ مزن ۽ مستزین کارست، پروفیسر سامی، آئی ۽ زال رابعہ، آئی ۽ بچ با من ۽ قجہ خانگ ۽ سروک مسز کرن انت کہ سرجمیں گدار ہے کارستانی چپ ۽ چاگرد ۽ گوں آہانی زند ۽ نفسیاتی جیڑہاں دیماروت انت۔ اے گدار ۽ زمین ۽ ڈگار کوئٹہ، اسلام آباد، کراچی ۽ پشاور انت، بلے زیات گوں شمال / کوئٹہ ۽ بندوک انت چیا کہ پروفیسر سامی بلوچستان یونیورسٹی کوئٹہ ۽ استاد انت ۽ یونیورسٹی ۽ دوٹولیمانی نیام ۽ جنگ ۽ چوپ ۽ پد یونیورسٹی بند انت۔ اے گدار ۽ تہا درستاں چہ زیات دلگوش کرزین ہہر با من ۽ آئی ۽ پت ۽ مات ۽ گوں یک دوہمی ۽ گر ۽ کش انت کہ آدوئیں بزیاں کہ پت ۽ بچ ۽ کرن ۽ قجہ خانگ ۽ برانت ۽ سر کن انت۔

”با من شپ ۽ شمال ۽ یک نیم تہاریں سچی کباب ۽ ہوٹل ۽ گوں وتی سنگتاں نان ورنگ ۽ پد وتی موٹر سائیکل ۽ سر ۽ سوار وتی گس ۽ نیمگ ۽ رادگ بوت تو راہ ۽ تہا آحیال کنان بوت کہ آئی نسل ۽ ایدگہ ورنڈر ایک انچیں دورے ۽ تہا پید ابوتگ انت کہ اودا بچ چیزے ۽ بچ راہ ۽ منزل ۽ درست نہ ات، نہ پیلوئی ۽ کنگیں زمانگانی قبائلی نظام ات ۽ نہ کہ پیلوئی ۽ جدید ماڈرن دور، نہ زمانگ بوت کہ فراری ۽ کاری کئے ات ۽ نہ کہ بچہ آرگ بوت کہ سردار ۽ میر! زبکیں

بل کہ شپ تواریجاں: کارستانی نفسیات ۽ پڙور ۽ پوکار ۽ نگدی وانشت

شریف میر ۽ عابدہ بلوچ

کاچاک ۽ شپک مروچی این سردارات ۽ زکیس سردار ۽ میر مروچیکس کاچاک" (بادینی،

(2010:3)

گدار ۽ بندات گول یک نہ وش، کنفیوژن ۽ نگگی ۽ بیت کہ با من ۽ وتی دور ۽ باری ۽ سرا بازیر ایرادانت، یکے
و آوت پرک ۽ تپاوت ۽ آورت کنگ ۽ نہ انت، آئی ۽ را سما کپک ۽ نہ انت اے دور ۽ باری چون انت ۽ چون بیت انت،
پد آئی ۽ گول وتی پت ۽ مان نہ نیت پر چه کہ آئی ۽ پت ۽ تماہ ۽ واہگ د گرانٹ ۽ آئی ۽ چند ۽ جتا۔ ہے گر ۽ کش با من ۽ را
نفسیاتی کش مہ کش ۽ تہادوردنیوں، پروفیسر سامی ۽ واہگ انت کہ آئی ۽ زہگ سانس بوانیت، ہسٹری ۽ پوٹیکل
سانس ۽ تہا بروت یا آبرنس ۽ وانگ ۽ زانٹاں بوانیت بلے چون کنے کہ با من ۽ اے علم ۽ زانتانی ہیج حب ۽ واہگ ۽
نیست انت۔

”اصل ۽ با من ۽ وتی پت ۽ سرا ایراد پمشا اتکہ (اتک کہ) آئی پت ۽ کدی دوست نہ ات کہ آکوہ

پیمائے بیت پدیریں گپے ات کہ پہ یک فلسفہ دان پس ۽ یک کوہ پیاچک ۽ بو نگ شرین

چوائس ۽ نہ ات ۽ آئی پس مدام لوٹت کہ آوتی کوہ پیمائی و اباں یلہ بدنت ۽ کمپیوٹر سانس یا کہ

ایڈمنسٹریشن ۽ تہا داخلہ بزوریت ۽ اگاں آرا کمپیوٹر ۽ بزنس ایڈمنسٹریشن دوست نہ بیت

گڈ آہسٹری یا پوٹیکل سانس ۽ تہا داخلہ بزوریت بلے وتی اے کوہ پیمائی ۽ حب ۽ شوک ۽ یلہ

بدنت کہ ایچ ایٹی آرا پچے پاندگ ۽ نپ ۽ نہ رسیت" (بادینی، 2010:6)

ہے گدار ۽ بابت ۽ ڈاکٹر واحد بخش بزدار وتی خیال ۽ لیکماں پد رکنان ۽ پروفیسر سامی ۽ بابت ۽ نبشتہ کنت

"پروفیسر سامی فلسفہ کے استاد ہونے کے باوجود ادب سے گہرا شغف رکھتے ہیں، ان کی خواہش ہے کہ

وہ ایک تخلیق کار کی حیثیت سے سامنے آئیں اور تخلیقی ادب کے ذریعے لوگوں کے ساتھ اپنے خیالات

کو کمیونیکٹ (communicate) کریں، لیکن مشکل یہ تھی کہ پروفیسر سامی جس سماج میں رہ

رہے تھے وہاں کمیونیکیشن (communication) ہی سب سے بڑا مشکل اور کٹھن کام تھا

بل کہ شپ توار بجاں: کارستانی نفسیات، پودر پوکاری، نگدی وانشت شریف میر، عابدہ بلوچ

- کیوں کہ وہاں کے لوگ صدیوں کے پرانے لگے بندھے روایات سے جڑے ہوئے تھے اور سماج کے بدلتے ہوئے نئے تقاضوں اور ان کے فرسودہ زندگی میں ایک گہری خلیج حائل تھی اور اس خلیج کو کمیونیکیشن کے ذریعے ہی پائا جاسکتا تھا لیکن فرسودہ روایات کمیونیکیشن کے اس خلیج کو پاٹنے میں ناکام

نظر آتا تھا" (بزدار، 2019:110)

ہے پروفیسر سامی، درستاں چہ مستریں جیڑہ انت، ہے علت، سبب انت کہ ناں آئی، سیالی گوں وتی زال رابعہ، شرباں، ناں گوں بچ با من، چیا کہ پت، بچ، زال، نیام، بچ وڑیں کمیونیکیشن، بوت نہ کنت۔ ہے کمیونیکیشن، نہ بو نگ انت کہ سامی کرن، بندر، وتی سر، کشیت چیا کہ آئی، کرن، نیام، نہ ایوک، کمیونیکیشن بیت انت بلکیں جوانی، الکا پی، بیت انت۔

ہے بابت، ڈاکٹر واحد بخش بزدار، دگہ جاگہ، بنشتہ کنت۔

"خود پروفیسر سامی اور ان کی بیوی کے درمیان بھی کمیونیکیشن کا ایک خلیج حائل تھا۔ وہ رابعہ کو صرف ایک ذریعہ سم تھا، اسے محض ایک بدن سمجھتا جہاں وہ غائب تھی، کیوں کہ ان کے درمیان کسی قسم کی ذہنی مطابقت اور ہم آہنگی نہیں تھی۔ محض ایک جسمانی حرکت تھی کہ جس کے باعث ان میں مطابقت اور ہم آہنگی پیدا نہ ہو سکی" (بزدار، 2019:110)

بنیاتی حساب، بچارے گڈا با من، یاگی بو نگ، یک مز نیں سبب، آئی، پت، مات، نیام، ناچا کی انت، پد اپر، و فیسر سامی، بازیں، نکا نری، پت، نصیحت، با من، راجہ، کسان، وتی لیکہ، خیال، پگرانی، ردا برگ، جہد کنگ، انت۔ آئی، ہما کہ، واہگ، انت، آہانی، ردا با من، نہ روت، پرچہ، کہ آئی، ماس، نہ لوٹیت، کہ آچو پر، و فیسر سامی، بیت کہ آدر اپیں، روچ، وتی کمرہ، یک کڈے، نشنگ، کتاب، وانیت، یا آزمانک، گدار، بنشتہ کنت، پرچہ، کہ سامی، زال،

بل کہ شپ تواریجاں: کارستانی نفسیات ۽ پڙور ۽ پولکاری ۽ نگدی وانشت شریف میر ۽ عابدہ بلوچ

واہگ انت کہ مہر ۽ ہواری ۽ زر بیت، بنگلہ ۽ گاڑی بیت، بلے پرو فیسر سامی ۽ فلسفہ، لیکہ ۽ خیال چہ امشی ۽ جتاننت، دوئیں یک دوہمی ۽ ملامت کن انت کہ با من ۽ حراب بو نگ ۽ ذمہ وار ایک دوہمی انت۔
”با من ۽ حرابی ۽ تہا تئی دست مان انت،

”منی دست پرچے مان انت“

”توچہ وتی فلسفہ ۽ بیکاریں گپانی سبب ۽ با من ۽ دماغ حراب کر تگ“ رابعہ ۽ گپانی تہا چو کہ زہر مان انت۔۔۔۔۔“
با من اچ منی گپاں گیش تئی گپاں چہ یاگی بو تگ، آئی ہر گپ ۽ وتی پلو ۽ چیرا چیرا دینگ تئی عادت انت“
”آخر گپ منی سر ۽ کسیت، ساد ۽ ہمو داچہ سدیت کہ بارنگ انت“

”با من ۽ تووت شمار ۽ تہانہ یارے۔۔۔۔۔“

سامی بچ گپ نہ جت کہ یاگی این بچ ۽ نازانتیں جنین ۽ نیام ۽ آئی درائیں وجود حورت ۽ حام بو آن
ات“ (بادینی، 2010:42)

با من ۽ گوں ہما کہ بیت آئی ۽ سبب امش انت کہ آہے گر ۽ چیلاں سگت نہ کنت ۽ وتی دیم ۽ گوں کوہ پیائی ۽ دنت، بلے کوہ پیائی ۽ گوں آئی ۽ دل جم نہ بیت انت ۽ آنگت ۽ وتی اندری مارشت ۽ را پدرا کنگ ۽ پہ دگہ راہے ۽ نیمگ ۽ وتی دیم ۽ گور کنت۔

سامی وتی چا گرد ۽ بچ کار ۽ عمل ۽ چہ ایمن نہ انت۔ ہنچو گمان بیت کہ آنہ چہ وتی زال ۽ ایمن انت، ناں زہگ ۽ چہ ۽ ناں چہ سیال ۽ وارث آل، آوتی بنگی ہلک ۽ پچر نہ روت، بچ کس ۽ مرگ، پرس ۽ فاتحہ ۽ نہ روت، آئی ۽ را اے چیز بزاں کہ رسم، دود ۽ ر بیدگ بچ دوست نہ باں، آئی ۽ زال کہ ہبر کنت گڈا آدم گو شیت کہ من مراں منی فاتحہ ۽ کس مئیت انت۔ بازیں و ہد ۽ سامی گوں گدار ۽ ایندگہ کارست آل گوں تران کہ کنت آئی ۽ ہبر آل چہ پدرا انت کہ آچٹ بیزا رانت۔

”ترارہد نیگی کسیت“ سامی گونشاں بوت، بلے امیر بخش ۽ گپانی تہا ترندی ات“

بل کہ شپ تواریجاں: کارستانی نفسیات و پیدر پو لکاری و نگدی وانشت شریف میر و عابدہ بلوچ

تاتکہ من زندگ ان اے آپ چہ منی زمیناں بے عبدالرحمن و ڈگاراں شت نہ کنت“
گڈا تو گوں من پرچے صلہ کنگائے؟ سامی گوشاں بوت و پدا آتر ارمان بوت کہ بایدا ت کہ آے
جست و ہم چہ وتی ناکوز ہگ امیر بخش و مکر تیں۔۔۔ چیا کہ گوں اے ڈولیں مردمان
کیونیکیشن نہ بوت۔۔۔ المی نہ بوت“ (بادینی، 25: 2010)

یکے و الیش انت کہ سامی فلسفہ و وانگ و پگر و حیالانی سبب و سک باز حساس بوتگ، آزند و ہمک مسئلہ و
جیزہ و سرا پگر و حیال کنت، آئی و لوگ بانک رابعہ بیت کہ مدام آئی و گل گوات گپتنگ انت، آئی و بچ با من بیت
کہ گوں آئی و د لگران انت، آئی و ہلک و سیال و عزیز باں یا شمال صوبہ و ملک و جاور حال آمد ام ایثانی بابت و پگر و
حیال کنت،

"جب ہم کسی کے ذہن کا مطالعہ کرتے ہیں تو ہمارے سامنے اس شخص کے چند پہلو لمحے دو
لمحے کے لئے آتے ہیں، جس سے ہم اس کی ذات کا اندازہ لا سکتے ہیں۔ اگر ہم اس مطالعہ کو
گہرا کرنا چاہیں تو ہمیں محض ذات سے اندازہ لگانے کی بجائے گہرائی کی طرف جانا
ہوگا۔ تجزیاتی ادراک پر بھی یہی اصول حاوی ہوتا ہے۔ لاشعور ذہن کا ایک حصہ ہے جس میں
وہ جذبات اور تجربات ہوتے ہیں، جو ہر انسان میں مشترک ہیں، چنانچہ لاشعور ذات کے
اندازہ لگانے میں بہت اہمیت رکھتا ہے" (اختر، 44: 2014)

پروفیسر سامی و چندے سر و پراں چہ آئی و لیکہ و حیال و ت پدر باں۔ چوش کہ انسان ہمارنگ و پگر کنت
ہمارنگ و آہانی درشانی و کنت۔ بازیں و ہد و انسان نہ لوٹیت کہ آئی و اندر و مارشت در و در بکپ انت، بلے اندری
مارشانی سرا بچ کس و راکنزول نیست انت و آیدے لوٹ و و ت در کپ انت و انسان و لاشعور و درشانی و کن انت

بل کہ شپ تواریجاں: کارستانی نفسیات ۽ پڇوڙ ۽ پوڳاری ۽ نگدی وانشت شریف میر ۽ عابدہ بلوچ
 - سامی ۽ بازیں سر ۽ پراں چه آئی ۽ اندری ترس ۽ ہم سما کپیت ۽ اے ترس دورنگ ۽ گندگ ۽ کئیت انت بزاں کہ
 یک ۽ اندری رنگ ۽ درو شم ۽ دو ۽ وہی دری رنگ ۽ درو شم ۽۔

”مروچی باندا شمال ۽ تہاد ہشت گردی ۽ بمبانی ترا کینگ یک عامیں چیزے جوڑ بوتگ ات ۽
 پروفسر ۽ افسوس ات کہ ہما شمال کہ یک زمانگ ۽ کہ انجیں شارے ات نوں چه دہشت
 گردی ۽ ترس ۽ شپ ۽ کوہستان ۽ ندرگ ۽ پیش داشت“ (بادینی، 2010:11)

اے گدار ۽ یک مزین کارست ۽ مسز کرن انت کہ آہم گوں وتی زند ۽ فٹ ۽ برو بر نہ انت۔ آوتی زند ۽
 چه بازیں ویل ۽ جنجالاں گوازیبان دیم ۽ گوں قجہ گری ۽ چکلہ ۽ دنت۔ بکی حساب ۽ چوسامی، بامن ۽ رابعہ ۽ اگاں
 کرن ۽ زند ۽ نلگی ۽ پچیدگی آں ہلاس بکن گڈ آئی ۽ پھ مسز کرن بوتگ، بوتیک ۽ پچ کنگ ۽ چکلہ ۽ دیم ۽ دینگ ۽ پچ وٹریں
 سبب ۽ بہانہ ۽ پشت نہ کپیت، دراصل ۽ کارستانی ہے نفسیاتی اژاندانت کہ آہان ۽ اے سند ۽ لیول ۽ کارنت ۽ سر کن
 انت۔

”چه کا بوئے ۽ بی۔ اے پاس کرت، آزمانگ ۽ آپشاور ۽ وانگ ۽ ات آئی پس مرتگ ات ۽ آرا
 براس نہ ات، یک گہارے ات کہ دوستی ۽ سیر کرتگ ات، آوت سیر کرتگ ات بلے آئی
 مرد آرا غرض نہ کرت ۽ لاہور ۽ واپڈ ۽ تہا ملازم ات، مرد آرا دوست نہ داشت ۽ آبا کم یکجاہ
 بوت انت“ (بادینی، 2010:102)

کرن ۽ زند ۽ ہے نلگی آئی ۽ زند ۽ نفسیاتی جیڑہ جوڑ ہاں ۽ آچ ایشاں وت ۽ رادر کرت نہ کنت، بلکہیں
 در کپگ ۽ بدل ۽ آہندگہ بڈ روان کنت۔ آئی ۽ یک دز گواہار ۽ آئی ۽ گوں ہوار اسلام آباد ۽ یک بویتک ۽ پچ کنگ ۽
 پرمائش ۽ کنت کہ آئی ۽ سرا کرن ہم ہو کنت ۽ پدا وئیں ہواری ۽ اسلام آباد ۽ پوش علاقہ ۽ بوتیک ۽ پچ کن انت۔

بل کہ شپ توار بجال: کارستانی نفسیات و پروردگار پوکاری و نگدی وانشت شریف میر عابدہ بلوچ

ہے بوتیک آئی و تہا زرع ہار کرن و سپر و رادیم پہ چکلہ خانہ و تیلانک دینت و پدا آوتی ہے بوتیک و پ ورنائیں جنک آں گراک شوہاز کنت کہ ہمیشی و آسر و زر و دولت آئی و دیم و چاپ جنان و ناچ کنان و کانت۔

”اگاں ترا چیزے دوست بیت گڈا تو پہ وت گچین بکن“

”من و چے لوٹ، جنک و گوشت و در کپت۔

”اے جنک کئے انت؟“

ورناچہ مسز کرن و جست کرت و مسز کرن پسو دنیان بوت۔

”پن آگرا کے بلے من آترانہ زانیں، بلے آہر دو سے روج و پدا ادا مئی کیست“

”اے جنک من و دوست انت“ ورنایکدم گشان بوت، اگاں ہے جنک پدا بیت گڈا ایثرا

راضی بکن کہ گوں من گپ وے بجال“ ورنناچہ وتی کتو و پنجاہ ہزار کشت و مسز کرن و

دیما ایر کرت۔

مسز کرن و چو کہ چکر بیت ”پنجاہ ہزار“

”اوپر چے“

ورناچو کہ پرواہ کنت گوشت“ (بادینی، 2010:104)

ہنچو گمان بوت کہ آئی و راکسے و زر و کماٹنگ و مچ کنگ و یک نوکیں راہ وے شون داتگ۔ بلے کہ آئی و

دل و تل و توکاں آئی و زند و ڈکہ و گرتی است انت بلے آزند و اے ناچ و سوت و تہا وتی وراہیں ڈکہ آں بیجال کنان و

وتی نوکیں واپار و گوں دست گٹ بیت انت۔

”مسز کرن چاپ جنان بوت، آروچے و مروچیکیں روج کہ وتی بوتیک و نام و آتجہ خانگ و

چلائینان بوت و پدا یک گس و گپت، رندا آترانہ خبر کپت کہ نوکیں راہ شمال و تہاچ بوآن اتاں کہ

بل کہ شپ تواریج: کارستانی نفسیات، پودر پوکاری، نگدی وانشت
 شریف میر، عابدہ بلوچ
 گلف، اوگانتان، ایران، زر شمال، پدیم کرتگ اتاں تو آادا وتی کارء
 جوڑ کرت“ (بادینی، 2010:106)

نہ ایوک، کرن وتی زندء جیڑہانی گیش، گیوار کنگ، دوہمی دروسیلہ، پدیانکے، شوہازء انت، بلکین
 ہماشہرء کہ آوتی قجہ خانگ، پچ کنت آشہرء زردار، مال دار، بیور و کریٹ، سیاستدان ہم وتی نفسیاتی جیڑہانی سبب، دیم
 پد قجہ خانگ، دینت۔ یونیورسٹی، پروفیسر سامی، ابل کہ آئی، گوں مسز کرن، عشق، مہرء کسے دگرے ات۔

”آشال، آنگ ات، آادا وتی قجہ خانگ، پچ کرتگ ات کہ نون چہ سیاستدان، بگرے تاں
 مزن مزنیں مردماں آئی دیوان، آحتاں، آادا وتی نفسی واہگ، لہڑان، سارت کرتاں، مسز
 کرن چہ وتی کارء روزگار، سک وش ات کہ وتی محتبہ خانگ، آچہ مہلوک، ایک انٹرمینٹ،
 دل وشئی، حیال کرت۔“ (بادینی، 2010:67)

پروفیسر سامی، سنگتی گوں کرن، بیت گڈ آئی، ارمان بیت انت کہ آوتی زندء دراپیں، اڈاند، جیڑہان،
 ایوک، کرن، کرا کہ وہدے روت، بیجال کنت، بزاں کہ آئی، کمیونیکیشن ایوک، گوں کرن، بوت کنت وہدے
 آوتی لوگ، زال، چہ بزار بیت انت یا آچہ یونیورسٹی، بازیں چست، ایراں چہ بے زار بیت انت گڈ آئی، ایرا ایوک،
 کرن، آئی، چکلہ خانہ، کرار کثیت انت۔ مسز کرن، گوں سامی، کمیونیکیشن، مسزین سبب ایش انت کہ آگوں
 آئی، ہمدرائیں حرکت، کاراں کرت کنت کہ آئی، لا شعور، است، موجودانت۔

”پروفیسر سامی نہ زانت کہ آچے بکنت، چے مکنت کہ آرا مسز کرن، حیال احت، آحیال
 کرت کہ مرچی، آمسز کرن، دیوان، مہ روت؟ مسز کرن، شمال، تہا یک کڈے، قجہ خانگ،
 چلائینگ، ات کہ ادا شمال، شرترین، عزتی، این مردم، نثاں، وتی نفسی واہگاں، پیلو کرت
 انت۔“ (بادینی، 2010:63)

بل کہ شپ توار بجاں: کارستانی نفسیات ۽ پڙدر ۽ پو لکاری ۽ نگدی وانشت
 شریف میر ۽ عابدہ بلوچ
 وهدے آکرن ۽ قجہ خانگ ۽ گول آئی ۽ ہم دیوان بیت انت گڈ آوتی دراہیں پیچیدگی آں شمشیت۔ چیا کہ
 ہمارنگ ۽ کہ سامی پگر کنت، آئی ۽ زال پگر نہ کنت، آئی ۽ زہگ پگر نہ کنت، سامی تخلیق کنگ لوٹیت، سامی زر، لٹ ۽
 پل، بان ۽ ماری ۽ کرپشن ۽ واہگ دار نہ انت، ہمے پگر ۽ سبب انت کہ ناں آئی ۽ زال آئی ۽ رازشت ۽ اہمیت دنت ۽
 ناں آئی ۽ زہگ۔ ہمے جیڑہ سامی ۽ رانفسی حساب ۽ ناجوڑ کناں ۽ آئی ۽ راسما بیت کہ آئی ۽ کمونیکیشن ایوک ۽ تہنا گول
 کرن ۽ بوت کنت۔

”اگاں مسز کرن قجگ ۽ مہوتین توالے کمیونیکیشن پکات۔“

پروفیسر سامی خیال کرت بلے گول ہمے قجگ ۽ آپرے خیال کناں ات کہ آئی کمیونیکیشن
 بوتگ؟

پروفیسر سامی خیال کناں بوت ۽ یاداحت ۽ آج آئی جست کرت“ (بادینی، 2010:67)
 مز نہیں ہبرایش انت کہ سامی ۽ آئی ۽ زال ۽ دوری ہنچو زیات بوتگ انت کہ آگول یک دوہمی ۽ دیم پہ
 دیم نشت ۽ گپ کرت نہ کن انت، آدم یک دوہمی ۽ سراگوات گپنگ انت، یک دوہمی ۽ گول وتی دل ۽ لہڑاں
 ریتک نہ کناں، سامی ۽ دل لوٹیت کہ آگول وتی زال ۽ فری ۽ فرینک بیت انت، ۽ گول آئی ۽ وتی دل ۽ لہڑاں
 برہجیت، بلے چوش ہچبر نہ بیت انت، سامی وتی ہمے کمی ۽ گول مسز کرن پیدہ کنگ ۽ جہد ۽ کنت۔

”من ترا حکم دات نہ کنیں چے ۽ پپہ پروفیسر۔۔۔!“

سامی مسز کرن ۽ وتار پروفیسر سک وش لگت ۽ آگولشت۔ تو من ۽ پروفیسر گولٹے تو من ۽ سک
 شرگیت نہ زاناں پرچے؟ مسز کرن یک نکائے جت کہ بلکنا آپر و فیسر ۽ گوشانی پردگاں سک
 لگت ۽ ریسور ۽ دورداشت ۽ وهدے نزیک آورت تو مسز کرن گولٹت۔

بل کہ شپ تواریجاں: کارستانی نفسیات، پودر پوکاری، نگدی وانشت
 شریف میر، عابدہ بلوچ
 تراپمیشا شریکیت کہ یک پروفیسر، تجلیگیں لال، یرشتنگ، تہا باں پرتوئیک شیر کنی، تہام
 ے بیت۔“ (بادینی، 2010:73)

سامی کہ ہمارنگ، زندگوزینگ، ات آئی، زال، چک، یرادوست نہ بوت، سامی، یرا یونیورسٹی،
 رونگ، فلسفہ، سراجت، تران کنگ، سنگتاں گوں مجلس کنگ، چاہ ورگ، شام، واک، سیل، رونگ، شپ، وتی
 کمرہ، تہا کتاب وانگ دوست ات۔ آچہ دنیا، دنیا داری، دود، یر بیدگی قید، بند آں، برز، بالات۔

”آئی پس وتی درائیں فلسفہ، زانت، یر اید چہ وتی زبگی گری، دست نہ زرتگ ات کہ یرنکس
 تجربگ، یر عمر گوزنگ، یر پد و تارا کالج، چک، یر خیال کرت، آٹیلی ویشن، یر مدام زیاںیں
 جنکان، چارت، ورنایانی، یر یر یر، یر پوشاک پوشت، باز فرنیگ، گپ جت، یر چیز، یر واہ نہ
 کرت، نہ کس یر یر مرک، یر شت، یر نہ کہ کسے، وش آں گوں گون ات، بس وتی یونیورسٹی،
 لیکچر دات، پد آگس، احت، وتی کتاباں و نت، شام، سیل، یر گرد، شت کہ کدی آئی سنگت
 ہموداں پہ آئی دیوان، احتاں، یر اے مدام فلسفہ، یر لبر، انک، یر سراجت کرت
 انت۔“ (بادینی، 2010:83)

سامی، یر اکرن ہما و ہد، مز نہیں چکاس یر یر دور دنت و ہدے آچہ پروفیسر، لوٹ کنت کہ من، یر گون
 سور بکن، یر لوٹ سامی، یر مز نہیں گڈ، منج یر یر تہا دور دنت۔ سامی آئی، یر باز سر پد کنگ، یر جہد، کنت کہ ہما تام،
 چش کہ بے سوری، یر تہا انت، آسور، تہا نہ انت، پر چہ کہ مردم وت، یر قید، یر مز یلانی تہا بند بکنت۔ یرکی حساب، یر اکرن
 وتی اندر، یر گناہاں چیر دینگ، یا ہلاس کنگ، لوٹیت، سامی، یر گوں سور کنگ، یر واہگ، یر مسترین سبب، ہمیش انت کہ بلکیں
 آئی، یر اتا، یر یر یر، یر انت، آئی، یر زرد وت، یر ایمن گو شیت، پر چہ کہ درستاں چہ مسترین ملا متی انسان، یر اندری
 ملا متی انت۔

بل کہ شپ تواریجاں: کارستانی نفسیات ۽ پڙور ۽ پو لکاری ۽ نگدی وانشت شریف میر ۽ عابدہ بلوچ

”اگاں تو من ۽ سیر بکن گڈامن وتی اے درائیں قجہ گری ۽ کلین چہ مسز کرن ۽ دپ ۽ اے گپ انچش دراتنگ ات چشکہ آرا ہے گپ جنگی ات، بلے اے گپ چہ آئی ۽ دپ ۽ دراتنگ ات ۽ پروفیسر سامی شپ ۽ پڙور دیں بکھندگی ۽ پیش داشتنگ ات کہ مسز کرن آرا ایدگہ راہ ۽ سر ۽ برنگ ات کہ آئی باروا ساری ۽ آج فکرے نہ جنگ

ات۔“ (بادینی، 2010:118)

اے گدار ۽ درستاں چہ دلگوش گور کونو کیں نکتہ ایش انت کہ ہمارنگ ۽ کہ سامی وتی گم، ڈکہ ۽ زندہ نیکیاں بجال کنگ ۽ پہ مسز کرن ۽ قجنگ خانہ ۽ چکھ ۽ نیمگ ۽ وتی دیم ۽ دنت ہے رنگ ۽ آئی ۽ ورنائیں بچ با من ہم وتی زندہ چا گردی ۽ تب زانتی ڈکہ آئی بے حالی ۽ کرن ۽ شوہاز ۽ در کپیت ۽ صائمہ، غزالہ ۽ ستارہ ۽ رندہ ۽ کپان ۽ تاں قجہ خانہ ۽ وت ۽ اسرکت۔ پدا حیرانگی ۽ حبر ایش کہ کرن چون چالاکی ۽ مکاری ۽ گوں پت ۽ زہگ ۽ راکیں و ہد ۽ یکیں ساہگ ۽ چیر ۽ جاگہ دنت، ناں با من ۽ سما کہ منی پروفیسر پت کرن ۽ بگل ۽ انت ۽ ناں سامی ۽ سما کپیت کہ منی ورنائیں بچ کرن ۽ چکھ ۽ آسک ۽ بادام چمیں صائمہ ۽ بگل ۽ انت ۽ ناں کرن ۽ سما کہ آدوئیں مرد کہ آہانی بندیک ۽ سرگارانٹ اپت ۽ زہگ انت۔ رابعہ ۽ وابل کہ آوتی لوگی چلوگ آں دزگٹ شال ۽ سارتی ۽ حیران انت کہ پروفیسر سامی ۽ کوہیہ پائیں با من اے سارت ۽ تہاریں شپ ۽ کجا بیگواہ انت۔

”ڈرانگ روم ۽ تہا مسز کرن ۽ ملاقاتی با من ات، با من ولد پروفیسر سامی کہ ساری ۽ ٹیلی فون احت کہ آچہ جاگئے ۽ مسز کرن ۽ ٹیلی فون نمبر گپنگ ات ۽ پدا مسز کرن ۽ فون کر تگ ات ۽ مسز کرن آرا الوٹینگ ات و ہدیکہ مسز کرن تہا پترت تو با من آئی دیم پادا احت کہ مسز کرن چو مرگ طاؤس ۽ وتی لٹک ۽ پتن کنان تہا پترتگ ات ۽ با من اچ آئی رعب ۽ رخب ۽ یکدم صوف ۽ گالیانی تہا بڈشتگ ات“ (بادینی، 2010:195)

بل کہ شپ توار بجاں: کارستانی نفسیات ۽ پڇوڙ ۽ پولکاری ۽ نگدی وانشت شریف میر ۽ عابدہ بلوچ

ہے رنگ ۽ سامی ۽ کرن ۽ با من ۽ صائمہ ۽ مہر ۽ کہ روان کن انت، سامی چہ وتی زال ۽ زہگ ۽ ہما حساب ۽ انت بلے ہے نیام ۽ با من کہ کرن ۽ وتی کوہ پیمائی ۽ یک پرو گرامے ۽ حاصلین مہمان کنگ لوٹیت کہ آئی ۽ کرن ۽ سیالی ایندگہ محکم بباں، آئی ۽ سنگت نہ مناں ۽ آہانی نیام ۽ یک زہر ۽ کہری ۽ ودی بیت۔
یونیورسٹی دوار ۽ پچ بوتگ، سامی پداوتی ہمارا ۽ سراسر روان انت، یونیورسٹی ۽ گشتاکی پرو گرام ۽ بوتگ ۽ انت، سامی ہم ہے دیوان ۽ ساڑی انت بلے انا گاہ ۽ آئی ۽ اول ۽ نادرانی گور جنت ۽ آجہل ۽ گار ۽ کپیت۔

”واجہ حکیم گوشتن دیان بوت کہ ناگت ۽ پروفیسر سامی ۽ انچش محسوس بوت چش کہ در این دنیا آئی چمانی دیما گردان انت ۽ آئی پادسارت بوآن اتاں ۽ آئی پیشانی حید کنان بوت ۽ آلوٹ آوتارا تچک بکنت۔ بلے آرموقع نہ رست ۽ آچہ وتی کرسی ۽ جہل کپت ۽ آئی ۽ کز ۽ نند و کیں مردم آرمرا بگل ۽ گپت ۽ ایدگہ مردم مچ بوتان، لبرانکی دیوان پرشت ۽ پروفیسر سامی ۽ یک گاڑی ۽ تہا ہسپتال ۽ برنگ بوت کہ ہسپتال نزیک ات ۽ انتہا نگہداشت ۽ تہا داخل کنگ بوت، بلے پروفیسر سامی ۽ اصلی این رابطہ ۽ کمیونیکیشن نوں گوں حداء بوتگت، ہمارابطہ ۽ ہما کمیونیکیشن ۽ زہر بوتگت کہ بلکنانوں دوئی دنیا ۽ تہا بلکنائے کمیونیکیشن پھک ۽ محکم بوتگ ات، کئے زانت۔۔۔“ (بادینی، 2010:233)

پروفیسر سامی ۽ مرگ ۽ پدپہ با من سکی ۽ سوری ۽ زند ۽ ایندگہ جنجال و بازبنت، بلے آئی ۽ گوں کرن ۽ صائمہ ۽ سنگتی بر جاہ مانیت بلے آئی ۽ نگگی ۽ حیرانگی ہماروچ ۽ زیات بیت کہ آئی ۽ سما کپیت کہ آئی ۽ پیت بزاں کہ پروفیسر سامی ہم ہے رنگ، توار ۽ وشبوآنی واہگ دار بوتگ ۽ شپانی شپ کرن ۽ بگل ۽ آئی ۽ آپاں چنک کنان بوت ۽ کہ سامی ۽ مرگ ۽ ہال و ہدے کرن ۽ سر بیت گڈ آئی ۽ واہگ بیت یا آئی ۽ دل لوٹیت کہ من آئی ۽ لوگ ۽ برواں آئی ۽ زہگاں گوں ہوار آئی ۽ پرس ۽ بندناں بلے پدا آئی ۽ ارحیال کسیت انت کہ مخلوق ۽ چا گردچے گوٹیت کہ سامی ۽ اے

بل کہ شپ توار بجاں: کارستانی نفسیات ۽ پڌور ۽ پوکاري ۽ نگدي وانشت شريف مير ۽ عابده بلوچ

”حال ايش ات که چلتن ناؤن ۽ بنگله نمبر ۵۵ ۽ تهايك زال کارے ۽ دو جنکان ۽ کسے گٹو کر تگ ات مرتگ اتاں، بنگله ۽ چه اچ چیزے برنگ نہ بوتت هر چیز سلامت وتي جاہ ۽ ايرات۔۔۔ مسز کرن ۽ بنگله ۽ تها پو لیس اوشتوک ات ۽ چار مکند مہلوک ۽ مز نيس مچي ۽ ات کہ هر کس ۽ ارمان ۽ افسوس بوآن ات، خبر کپت کہ دوشي کسے مسز کرن، غزاله ۽ صائمہ ۽ گٹو کر تگ ات“ (باديني، 2010:278)

آسر:

منير احمد باديني ۽ اے گدار ۽ تها بنگلي حساب ۽ زند ۽ هماد راہیں جيڑهان ۽ ديما آور تگ کہ آانساني زند ۽ همک روچی جيڑه ۽ جنجال انت، بلے آئی ۽ ہے لس جيڑهان ۽ نفسیاتی رنگ ۽ دروشم دانگ۔ اگاں اے گدار ۽ چه رابعه، سامی ۽ با من ۽ زند ۽ جيڑه ۽ نفسیاتی پیچیدگیاں هلاس بکن یا مسز کرن ۽ جيڑه یا آئی ۽ احساس ۽ جرم کہ آئی ۽ را سکین دنت کہ گوں سامی ۽ سور بکن، گڈاے گدار ۽ تها بچ وڑیں تام ۽ چش ۽ پشت نہ کپیت۔

بل کہ شپ توار بجاں: کارستانی نفسیات، پیدر پوکاری، نگدی وانشت

شرف میر، عابدہ بلوچ

سرشون:

بادینی، منیر احمد (2010): بل کہ شپ توار بجاں، کوئٹہ، نیوکالج پبلی کیشن
اختر، شیر محمد (2014): سگمنڈ فرائڈ (حالات زندگی اور نظریات)، لاہور، فلشن ہاوس
بزدار، ڈاکٹر واحد بخش (2019): منیر احمد بادینی: شخصیت اور فن، اسلام آباد، اکادمی ادبیات